

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma, Sive Avrea Armilla Bartholomæi Fvmi Placentini,
ordinis Prædicatorum, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris**

Fumo, Bartolomeo

Antverpiae, 1570

Homicidivm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30427

sed oppositū pertinaciter affirmat, est hæreticus, quæ pertinacia depræhenditur, quando declarato errore, stat quis pertinax, quando depræhensus à iudice in huiusmodi nõ vult abiurare, nec resilire, modo supra dicto. Dubitare etiam de huiusmodi cum consensu rationis, est hæresis, & mortale peccatum: quia dubius in se dicitur infidelis, c. dubius eod. Deber igitur Christianus in credendis firmus esse, nec dubitare.

²⁸ HAERESIS ad vitium superbiæ potest reduci, & est magnum peccatū: quia subuertit fundamentum totius boni operis, sine quo salus esse non potest.

²⁹ DE inuentoribus hæresum, vide directoriam inquisitorum. Tab. ibi. §. 27. vsque §. 31. Quomodo inquisitores se debent habere erga hæreticos, vide Sil. ver. hæresis, 2. & de lamijs, ibi. 3. Si hæreticus fecit aliquem actū exteriorē, vel dixit verbum hæreticū etiam sibi soli secretē, est excommunicatus in cæna Domini, &c.

HERMAPHRODITVS.

¹ HERMAPHRODITVS habens vtrumque sexum, qui magis ad fæmineum declinat, non potest esse testis in testamento, sicut nec mulier: secundum gloss. in capit. si testes. 4. q. 3. secus, si magis ad masculinum vergit. Si est paritas: secundum Guliel. censetur vt mulier: & ita non admit tendus, nisi vt mulier: sed d. gloss. non determinat.

² Si virilis sexus magis incalescit, non tamen debet ordinari: quia est quid monstruosum. argu. in c. illiteratos. d. 36. si ordinetur, characterem recipit, non autem si est sexus par, vel fæmineus magis: secundum d. Guliel. quo autem ad contrahendum, debet considerari sexus validior, quod sit sit par, eius electioni stabitur: secundum dict. gloss. & Bald. in l. queritur ff. de stat. hom. & hanc dicit esse Gulielm. determinationem, quæ etiam rationabilis satis videtur.

HYPOCRISIS, supra, Fictio, id est, simulatio.

HISTRIO.

¹ HISTRIONVM ars consistit in dando delectationem alijs, in dictis, vel factis: ideo si debitis circūstantijs exerceatur, non est peccatum: secundum Tb. secunda secundæ. q. 169. a. 3. Respectu materiæ potest esse peccatum: vt si versetur circa dicta, vel facta inhonestæ, vel ponendo diuina, vel scripturam sacram in locū, vel dicendo iniuriosa, despectiua, adulatoria, & huiusmodi. Peccatur etiam respectu loci, temporis, negotij, personarū, dū horum aliquid non obseruant. Ex fine etiam contingit peccare, dum nimis capiunt hominibus placere. Et communiter est veniale, nisi quando interuenit materia ex suo genere mortalis: vt iniuria proximi, contemptus diuinorum, & similia. Et propter hæc annexa, hæc ars damnatur cum danibus. c. donare. dist. 86. Istis negatur cōmunio. c. per dilectionem. de consecr. distinct. 2. quod tamen non fieret, nisi propter mortale.

² DANTEs eis aliquid, vt in tali crimine, vel officio damnato perseueret, mortaliter peccant: secus si dant: quia sunt in extrema miseria, vel ne eos dif fament, vel alio pio respectu. Et d. ca. donate. debet intelligi de illicitis modis. Dicit Gul. quod qui dant huiusmodi histrionibus, vel maledicis, ne de ipsis mala euomant, eosque infamet, non peccate eos credit.

HOMICIDIUM.

¹ HOMICIDIUM, id est iniusta hominis occisio, mortale peccatum est, quia contra iustitiam, & proximi charitatem. Aliquando est per se intentum, aliquando per accidens. Occidens autem aliquem innocentem voluntarie, mortaliter peccat. Excusantur tamen iudex, & ministri, innocentes occidentes, secundū allegata, & probata: quia licet sit innocens in cōscientia, non tamen in foro exteriori, & apud homines. Excusantur etiam milites ex obedientia euntes ad bellū, quod reputatur iustum, si ibi aliquos occidunt, etiam in veritate innocentes, licet non reputentur: secundum

Caicta.

Caietanum ibi. in summa supra, Bel-
lum. §. 4. Excusatur & carnifex exe-
quens iniustam sententiam, non con-
tinentem errorem manifestum prop-
ter eandem rationem, officium enim
suum exequitur.

2 OCCIDENS hominem ex inten-
tione, & non habens publicam autho-
ritatem, semper mortaliter peccat, siue
mereatur mortem, siue non. Eodem
modo occidentes non zelo iustitię, sed
odio, vel alia mala intentione, morta-
liter peccant. Similiter reus est homici-
dij, qui se defendendo alium occidit,
quando scilicet se defendit ut occidat,
vel non est defensione contentus, nisi
occidat. Secus si qui occidunt, quia se
defendunt, nec intendunt occidere, sed
seipsum tueri. Peccant etiam occiden-
tes aliquos, etiam si mereatur occidi,
non seruato iuris ordine, de his quę
sunt de substantia. Ex hoc sequitur,
quod nunquam liceat se ipsum occi-
dere, quia nemo sui iudex est: secundum
Caietan. ibi supra. ideo hoc mortale
censetur.

3 OCCIDENS aliquem, & credens
ipsum esse in mortale, & consequenter
damnari, dummodo non interficiat
contra iustitiam, etiam quod se defen-
dendo hoc agat, non peccat: quia non
intendit eius damnationem, sed suam
defensionem, vel iustitię executionem.
Similiter quis potest defendere proxi-
mum inuasum ab aliquo, vel libertate
membrorum priorum, ne scilicet
mauletur, vel turpiter vulneretur, vel
pro necessarijs ad vitam, & virtutem,
ne perdat res suas, vel suorum, cum mo-
deramine semper, Caieta. ibi, & Tho.
secunda secunde. q. 64. a. 6. ad 2. Quā-
do quis non potest res suas aliter de-
fendere, quin defendendo sequatur in-
uasoris occisso, licet occidatur: plus e-
nim quis tenetur curam rerum suarum
habere, quę sunt adminicula vitę
suar, virtutis, & felicitatis, quām alie-
nę vitę: non tamen debet mortem
intendere, sed defensionem, nec homo-
modo inuasorem occidens sit irregu-
laris, de homic. ele. vnica. Caietan. vbi
supra.

4 QUANDO latrones inueniuntur
in crimine notorio, ut in vijs. possunt
sine alijs testibus, & citatione suspēdi
a iudice, quia factum notorium est ibi
loco accusatoris, & testiū, faciens pub-
licam scientiam, & excitans publicam
voluntatem ad publicum actum: secun-
dum Caiet. ibi.

5 S I quis immoderate se vel alios, vel
res suas, vel huiusmodi defendendo
hominem interficit, mortaliter peccat:
ut projiciendo immoderate sagittam,
lapidem, vel huiusmodi, relaxando ut
sum, dando medicinam, tenendo pue-
ros in lecto cum periculo suffocatio-
nis, &c. & cum ex aliquo opere indi-
sereto, & inaduertentia, quam quis
debebat attendere, interuenit homici-
dium. Item homicidę sunt, qui cum
possint, & teneantur prohibere homi-
cidium, negligunt, ut sunt officiales
domini, &c.

6 I T E M negligentia medicorum, si
cum, cuius curam susceperunt, mori
permittunt ex negligentia in studen-
do, vel visitando, & huiusmodi, est
mortalis. Item qui non occurrunt ali-
cui patienti extremam necessitatem,
si possunt sine periculo proprię vi-
tę, rei sunt mortis illius, ut non palcen-
tes morientes fame, & huiusmodi.
supra, Eleemosyna. §. 2. & 3. Omnes
enim huiusmodi sunt causa homici-
dij per accidens. Eodem modo qui
non tuetur inuasum, cum possit, vel
non auisat eum, contra quem tracta-
tum est de morte: & hæc omnia cum
moderamine fieri debent. Et notan-
dum, quod si quis prædicta faceret,
vel omitteret, licet mors, quę time-
batur, non interueniret, cum tamen
intenderet mortem, faciens, vel emi-
tens per se, vel per accidens, mortaliter
peccauit: per accidens enim fuit, quod
non sit secuta mors. An liceat vnicui-
que bannitum occidere, supra, Banni-
tus. §. 1.

7 S I quis inuasus, potest fugere: quia
fuga esset sibi iniuriosa, & magnum
dedecus, non vult fugere, sed se tueri:
& sic defendendo inuasorem interfici-
cit, non peccat mortaliter secundum
aliquos.

aliquos. Et hoc mihi placet: quia si pro
iactura rerum licet defendendo occi-
dere, ut dictum est, multo magis pro
honore. Vnde secundum Archid. Flo-
rentin. licitum est mulieri se tuenti ne
opprimatur, occidere opprimerem volē-
tem, quando aliter facere non potest,
quanquam ad hoc non teneatur, po-
test enim patienter tolerare, & volun-
tate teni, sicut inuasus potest fugere,
si vult, non tamen tenetur. Pro vita ta-
men spiritali alterius quis tenetur
mortis periculum subire: ut si puer peste
laborans sine baptismo esset, moriturus
quilibet potens teneretur in hoc casu
exponere se morti, ne sine baptismo de-
cederet: secus de communione, quia si
ne illa posset saluari. Tenemur enim
plius animam proximi diligere, quam vi-
tam nostram corporalem. Prælati au-
tem, quibus animarum cura commis-
sa est, ad plus tenentur. supra, Episco-
pus. §. 3.

§. 8. Vt aliqui casus, in quibus per-
missum est impune occidere, ut no-
cturnum depopulatorem, uxorem in
adulterio deprehensam, & huiusmo-
di, de quibus dico, quod si lex tantum
permittat, tales occidentes penam legi-
s euadunt, sed non culpam mortalem.
Si autem lex concedat, ut occidantur,
tunc non peccat occidens, quia factus
est legis minister quilibet, ut commu-
niter facit circa bannitos: dummodo
hoc faciant zelo iustitiæ, & ut eius ex-
ecutores: & sic intellige glos. in c. cum
homo. 23. q. 5.

§. 9. Si quis inuaditur ab aliquo, occi-
dendus, nisi tantam pecunie summam
dederit, an teneatur dare. Glo. in prin-
cip. dist. 83. dicit esse diuersas opinio-
nes, & ipsa videtur tenere quod non
nisi esset prælatus: charitas tamen vi-
detur cogere, quod si habet talis ultra
necessitatem vitæ suæ, & suorum, qui-
bus tenetur providere, tenetur dare ta-
lem pecuniam, & saluare vitam, quia
tunc est in extrema necessitate, non va-
lens aliter euadere mortem. Idem dic-
de proximo posito in extrema neces-
sitate, quod habens de superfluo, tene-
tur eum à morte liberare, quando

mors est sibi iniusta, & præcipue si ha-
bet publicam potestatem. supra, Elec-
mosyna. §. 3. De irregularitate, quæ ex
homicidio oritur, infra, Irregularitas.
§. 2. vsque ad 64. de homicidio puero-
rum suffocatorum, infra, Irregularita-
tas. §. 51.

HOMO.

1. HOMO liber non potest impigno-
rari, nec dari in subsidium aliarum
rerum deficientium. Facit ea. lator. de
pignor. Imò recipiens eum, perdit debi-
tum. ut not. glos. in c. ex rescripto. de
iur. iur.

2. HOMO liber, nunc ex consuetudi-
ne potest dari obsequi, non solum à Papa
& Imperatore, sed etiam ab alijs do-
minis, ciuitatibus, quamuis superioris
recognoscant, secundum glos. in l. 2. ca.
de patri. qui si. dis. & præcipue pro pa-
ce seruanda, secundum gl. in capitulo,
ut pridem. 23. qu. 8. non autem pro pe-
cunia, cum non possit in pignus dari,
ut supra. Quomodo potest vendi, su-
pra, Emptio. §. 12. Potest etiam vendi,
ut filius à patre ob paupertatem victus.
capit. de pa. fil. dist. l. 2.

HONOR.

1. HONORARI debent principes,
patentes, & senes, etiam quæ sunt
vitioli, vel quia repræsentant virtu-
tem alterius, vel quia sunt signum vir-
tutis: secundum Thom. secunda secun-
da. q. 63. a. 3. Si autem sunt virtuosus,
duplici honore sunt digni. honor enim
virtuti debetur. Ideo tales non ho-
norans peccat, quando adest tempus:
sed magis qui eos spernit, cum scriptum
sit: Qui vos spernit, me spernit. Et
quando fit notabilis irreuerentia, vel
fit cum Dei contemptu, est mortalis,
infra, Obediencia. §. 12. hec sola virtus
honorari debeat, iuxta Philosophum,
4. Ethi. lib.

2. DIUITES honorandi sunt, non
propter diuitias, sed quia maiorem lo-
cum in cõmunitatibus tenent, aliter
esset peccatum acceptionis personarum:
secundum Tho. ibi supra, si ut diuites
honorantur.